Provinciale Werkgelegenheids Enquête Gelderland

Eerste uitkomsten werkgelegenheidsonderzoek 2017

provincie Gelderland

De uitvoering van de PWE 2017 vond plaats in opdracht van de onderstaande instanties:

- Gemeenten in Gelderland
- Provincie Gelderland

Overname van cijfers is toegestaan wanneer de bron duidelijk vermeld wordt: PWE Gelderland 2017

Een digitale versie van dit rapport is te vinden op: www.gelderland.nl/pwe

Over het materiaal

De PWE voert jaarlijks onderzoek uit naar de Gelderse werkgelegenheid. De eerste uitkomsten van het onderzoek 2017 worden in dit document gepresenteerd.

Hoewel veel bedrijven reageren op de enquête is de respons geen 100%, bij het onderzoek 2017 is uiteindelijk een respons bereikt van 80% van de werkgelegenheid. Daarom is door ophoging/ bijschatting voor elk non-responsbedrijf (vestiging) een schatting van de werkgelegenheid gemaakt. Daarnaast wordt steeds gekeken in hoeverre de gegevens corresponderen met die uit voorgaande jaren. Anders dan bij andere bronnen is sprake van een compleet register, waarin ook de historie van individuele bedrijven wordt bijgehouden. Dat maakt het mogelijk om analyses te doen op elk gewenst ruimtelijk en/of sectoraal niveau. De PWE onderscheidt zich daarmee van andere bronnen.

De PWE verbetert continu haar historische gegevens. Eventueel geconstateerde fouten, omissies of dubbeltellingen worden met terugwerkende kracht hersteld. Maar ook gemeentelijke herindelingen en SBI[1]-conversies worden op deze wijze verwerkt. Dat maakt het mogelijk om consistente ontwikkelingen weer te geven door de tijd.
Het is daardoor niet mogelijk de gegevens uit deze rapportage naast die van eerdere rapportages te leggen, analyses dienen plaats te vinden binnen de actuele database, d.w.z. met de (historische) gegevens zoals die momenteel in het PWE-bestand zijn opgenomen.

In dit rapport worden cijfers voor uiteenlopende perioden gepresenteerd. Daar is voor gekozen om zo veel mogelijk kleur te geven aan ontwikkelingen en omslagen. Wel is getracht zo veel mogelijk de ontwikkelingen 2016-2017 en 2008-2017 in beeld te brengen. Het PWE-register bevat cijfers vanaf 1986. In beginsel kan vanaf dat jaar elke periode gepresenteerd worden.

1 SBI, Standaard Bedrijven Indeling, van het CBS en beschrijft de hoofdactiviteit. De CBS-code bestaat uit een 5-cijferige code welke steeds geaggregeerd kan worden naar clusters. De indeling naar sectoren (de letter A-Q) is de grofste indeling.

Samenvatting

- De werkgelegenheid groeit in Gelderland weer fors. In Gelderland waren op 1 april 2017 991.770 mensen werkzaam. Dat waren er ruim 15.700 meer dan in 2016, goed voor een groei van 1,6%.

- Vanaf 2015 groeit het aantal banen in de **industrie** weer (+2.300). Inmiddels telt de industrie 98.760 banen. Het aandeel industriële werkgelegenheid stijgt weer iets en bedraagt momenteel 10%.

- Ook in de **bouw** stijgt het aantal banen sinds 2015 weer, het afgelopen jaar kende een groei van 2.300 banen. Inmiddels is de sector goed voor 57.750 banen. Het aantal banen ligt daarmee echter nog lang niet op het niveau van voor de crisis.

- De **detailhandel** is goed voor 11,7% van de Gelderse werkgelegenheid, 115.770 banen. Anders dan veelal gedacht heeft de sector nauwelijks banen verloren. Dit jaar was er zelfs sprake van forse groei (2.300 banen). Wel is er sprake van aanzienlijke verschuivingen. Groei voor supermarkten en webwinkels. Verlies voor meer specialistische winkels. Het gevolg is dat het sectoraandeel detailhandel sinds 2008 is toegenomen, van 11,3% in 2008 tot 11,7% in 2017.

- De werkgelegenheid in de **zakelijke dienstverlening** blijft gestaag groeien. Ook in de jaren dat in andere sectoren banen verloren gingen bleef de zakelijke dienstverlening groeien. Dit jaar kwamen er 3.640 banen bij. De sector omvat nu 142.080 banen, goed voor een sectoraandeel van 14,3%.

- De **zorgsector** is het afgelopen jaar weer licht gegroeid (+920). Dat na een aantal jaren (2012-2016) van enorme krimp waarbij 7.400 banen verloren gingen. Met name in de thuiszorg zijn klappen gevallen. Sinds 2012 zijn daar in totaal 6.220 banen verdwenen. De sector is goed voor 176.450 banen, een aandeel van 17,8% in de totale werkgelegenheid. De sector is daarmee de grootste in Gelderland.

- In **regionaal perspectief** zijn de groeiverschillen niet erg groot. Uitzondering vormt de regio Food Valley met een groei van 2,8%. Over de afgelopen 10 jaren ligt de gemiddelde jaarlijkse groei hier met 0,8% ruim boven het Gelderse gemiddelde van 0,0%, er is sprake van structureel gunstige ontwikkelingen. De Achterhoek doet het in vergelijking met de afgelopen jaren goed. De groei van 1,5% ligt vrijwel op het Gelderse gemiddelde.

- De banengroei is voor een aanzienlijk deel gerealiseerd via **uitzendbanen**. De groei van het aantal uitzendbanen lag op 12%. Uitzendbanen maken 5% uit van de totale werkgelegenheid. Een kwart van de uitzendkrachten werkt is werkzaam in de industrie.

- De afgelopen 10 jaren is het aantal **bedrijven** enorm gegroeid. Jaarlijks kwamen er gemiddeld 5.000 bedrijven bij. Ook dit jaar zijn er weer de nodige bedrijven toegevoegd aan het bedrijvenbestand, echter beduidend minder dan voorgaande jaren. De netto groei bedroeg dit jaar 2.930 bedrijven. Daarmee telt Gelderland inmiddels 178.480 bedrijven.

- De groei van het aantal bedrijven komt al jaren vrijwel geheel voor rekening van **eenmansbedrijven** (veelal ZZP-ers). Van het totaal aantal bedrijven is inmiddels 66% eenmansbedrijf. Deze bedrijven zijn goed voor 12% van de werkgelegenheid.

Inhoud

Over het materiaal 3

Samenvatting 4

1 Algemeen 6

2 Sectoren 7

2.1 Ontwikkeling aantal banen naar sector afgelopen jaar 7
2.2 (Maak) Industrie 8
2.3 Bouw 11
2.4 Detailhandel 12
2.5 Zakelijke dienstverlening 14
2.6 Zorg 15

3 Regionaal 16

4 Type baan 17

5 Bedrijven 19

Bijlage A: Ontwikkelingen aantallen banen Gelderland, regio's naar sector 21

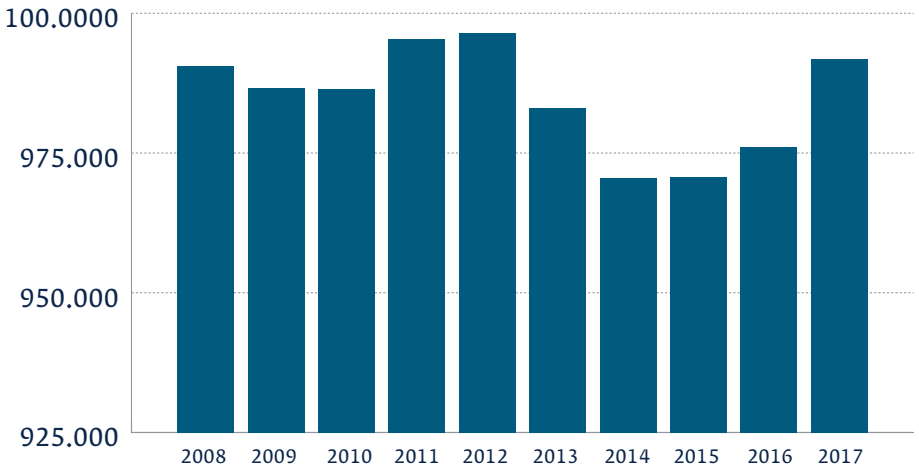
Bijlage B: Ontwikkelingen aantallen banen naar gemeente 28

1 Algemeen

De werkgelegenheid groeit in Gelderland weer fors. In Gelderland waren op 1 april 2017 991.770 mensen werkzaam. Dat waren er ruim 15.700 meer dan in 2016, goed voor een groei van 1,6%. De in 2015 ingezette positieve trend heeft zich daarmee doorgezet. Het aantal banen ligt inmiddels nog maar net onder niveau van 2012. Met de verwachte groei in 2018 zal het aantal banen dan de miljoen gepasseerd zijn.

De LISA-cijfers[2] voor Nederland en alle regio's zijn helaas nog niet beschikbaar. Wel hebben enkele andere regio's/provincies hun (voorlopige) cijfers gepubliceerd. De provincie Utrecht komt uit op een groei van 1,4%, Flevoland op 1,3%, Limburg 0,4%, Zeeland 1,5%, Zuid Holland Noord 0,5%, Regio Rotterdam/Den Haag 0,9%, Drenthe 0,1%, Groningen-Ommeland 0,4%, Noord Holland (excl. Amsterdam) 2,2%. De groei in Brabant ligt rond de 2%. In dit licht bezien lijken de cijfers voor Gelderland gunstig.

Aantal banen Gelderland

2 LISA, Landelijk Informatie Systeem van Arbeidsplaatsen Vestigingen is de samenvoeging van 19 regionale/provinciale registers, waaronder de PWE. Zie www.lisa.nl.

2 Sectoren

2.1 Ontwikkeling aantal banen naar sector afgelopen jaar

Met uitzondering van de landbouw en de financiële sector lieten alle sectoren het afgelopen jaar een groei van het aantal banen zien. Het totale banenverlies in de eerste twee sectoren was beperkt, in totaal gingen hier 900 banen verloren. De grootste banengroei was er voor de zakelijke dienstverlening (+3.640). Daarnaast waren de bouw, detailhandel en industrie elk goed voor 2.300 nieuwe banen. Deze ontwikkelingen geven aan dat de crisis achter ons ligt omdat tijdens de crisis juist in deze sectoren veel banen verloren zijn gegaan. Het beeld in de industrie is zelfs nog wat rooskleuriger als de ontwikkelingen bij de Sociale Werkvoorziening niet worden meegeteld. De industrie komt dan uit op een groei van 2,9% (2.800 banen). De grootste sector van Gelderland (zorg), jarenlang de banenmotor van Gelderland, groeit slechts zeer bescheiden.

Ontwikkeling banen naar sector

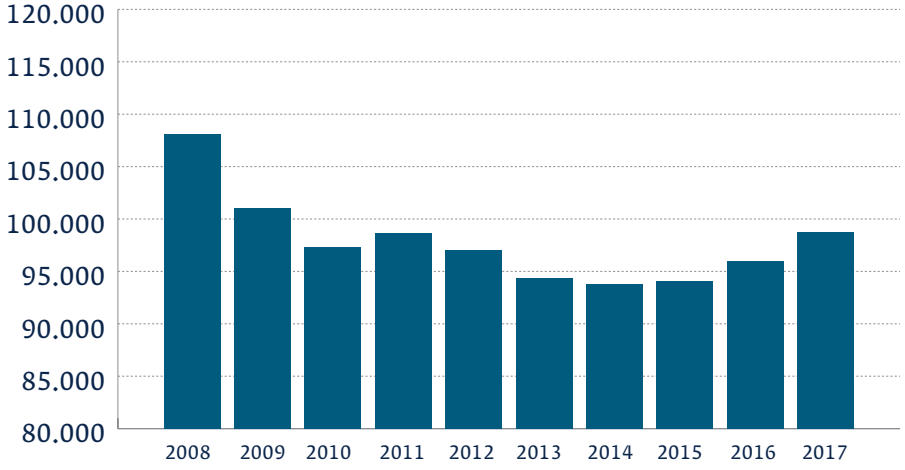
		banen	absoluut	in proc.	sectoraandeel
Gelderland, alle banen		**2017**	**2016-2017**	**2016-2017**	**2017**
A	Landbouw/Visserij	27.310	-450	-1,6%	2,8%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	108.730	2.300	2,2%	11,0%
DE	Nutsbedrijven	12.410	1.010	8,9%	1,3%
F	Bouwnijverheid	57.750	2.310	4,2%	5,8%
GA	Groothandel	58.860	290	0,5%	5,9%
GB	Detailhandel/autohandel	115.770	2.280	2,0%	11,7%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	68.350	850	1,3%	6,9%
I	Horeca	47.240	950	2,0%	4,8%
K	Financiële instellingen	15.940	-450	-2,7%	1,6%
LN	Zakelijke dienstverlening	142.080	3.640	2,6%	14,3%
O	Openbaar bestuur	50.990	290	0,6%	5,1%
P	Onderwijs	67.200	910	1,4%	6,8%
Q	Gezondheidszorg	176.460	920	0,5%	17,8%
RS	Overige dienstverlening	42.670	860	2,1%	4,3%
	Alle sectoren	**991.770**	**15.710**	**1,6%**	**100,0%**

2.2 (Maak) Industrie[3]

In 1986 (oudste jaargang PWE) werden 94.690 banen in de industrie geteld, daarna was er sprake van groei tot 2000. In dat (top) jaar was de sector goed voor 121.500 banen. Vanaf 2000 heeft, met uitzondering van 2011, steeds banenverlies plaatsgevonden tot in 2014 het dieptepunt bereikt was met 93.820 banen. Vanaf 2015 groeit het aantal banen weer. Inmiddels telt de industrie 98.760 banen. Het aandeel industriële werkgelegenheid is gedaald van 16% in 1986 tot 9,6% in 2013. Inmiddels is het aandeel weer opgeklauterd naar 10%.

Sinds 2000 is de opbouw van de sector aanzienlijk gewijzigd. Zo is de tabaksindustrie geheel verdwenen uit Gelderland. Van de textiel-/kleding-/lederindustrie is ongeveer de helft van het aantal banen verdwenen. Ook in de papier-, drukkerij-, metaal-, meubel en computersector zijn veel banen verloren gegaan. Maar de sectoren voedingsmiddelen, reparatie en overige machines kenden een toename van het aantal banen. De voedingsmiddelensector is inmiddels goed voor bijna een kwart van de industriële werkgelegenheid.

Aantal banen industrie Gelderland

3 De sociale werkvoorziening hoort volgens de officiële CBS-indeling tot de industrie. Een groot deel van de activiteiten kan echter niet als industrieel worden aangemerkt (denk aan groenvoorziening). Daarnaast geldt dat door veranderde wetgeving het aantal banen in de werkvoorziening sterk afneemt. Daarmee ontstaat een vertekend beeld van de feitelijke industriële sector. In deze paragraaf is de sociale werkvoorziening daarom uit de cijfers gehaald. Maakindustrie komt overeen met de Industrie.

Ontwikkeling werkgelegenheid industrie Gelderland 2000-2017

	Afdeling	banen		aandeel binnen industrie	
		2000	2017	2000	2017
10	Vervaardiging van voedingsmiddelen	20.920	21.750	17,2%	22,0%
11	Vervaardiging van dranken	720	430	0,6%	0,4%
12	Vervaardiging van tabaksproducten	1.010	0	0,8%	0,0%
13	Vervaardiging van textiel	2.980	1.730	2,5%	1,8%
14	Vervaardiging van kleding	1.140	450	0,9%	0,5%
15	Vervaardiging van leer, lederwaren en schoenen	540	280	0,4%	0,3%
16	Primaire houtbewerking en vervaardiging van artik. van hout	3.470	3.020	2,9%	3,1%
17	Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren	6.770	3.690	5,6%	3,7%
18	Drukkerijen, reproductie van opgenomen media	6.460	2.450	5,3%	2,5%
19	Vervaardiging van cokesovenproducten en aardolieverwerking	40	10	0,0%	0,0%
20	Vervaardiging van chemische producten	4.660	3.210	3,8%	3,3%
21	Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	780	880	0,6%	0,9%
22	Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	6.830	5.030	5,6%	5,1%
23	Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale prod.	5.470	3.800	4,5%	3,8%
24	Vervaardiging van metalen in primaire vorm	3.360	1.940	2,8%	2,0%
25	Vervaardiging van prod. van metaal (geen machines en app.)	15.640	13.650	12,9%	13,8%
26	Vervaardiging van computers, elektronische en optische mach.	9.220	5.900	7,6%	6,0%
27	Vervaardiging van elektrische apparatuur	3.560	2.430	2,9%	2,5%
28	Vervaardiging van overige machines en apparaten	11.340	12.590	9,3%	12,8%
29	Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers	2.200	1.680	1,8%	1,7%
30	Vervaardiging van overige transportmiddelen	2.070	1.750	1,7%	1,8%
31	Vervaardiging van meubels	6.230	3.940	5,1%	4,0%
32	Vervaardiging van overige goederen	3.310	3.140	2,7%	3,2%
33	Reparatie en installatie van machines en apparaten	2.780	5.020	2,3%	5,1%
	Totaal industrie	**121.510**	**98.760**	**100,0%**	**100,0%**
	Aandeel industrie in totale werkgelegenheid	**13,6%**	**10,0%**		

De afgelopen drie jaren is sprake geweest van toename van het aantal banen, dit is vooral terug te vinden in voedingsmiddelenindustrie; de helft van de banengroei heeft hier plaatsgevonden.

Sectoren industrie met groei/krimp van meer dan 200 banen, 2014-2017

			ontwikkeling
	sector	**banen 2017**	**vanaf 2014**
10	Vervaardiging van voedingsmiddelen	21.750	2.490
28	Vervaardiging van overige machines en apparaten	12.590	760
16	Primaire houtbewerking en vervaardiging van artik. van hout	3.020	510
22	Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	5.030	410
31	Vervaardiging van meubels	3.940	350
20	Vervaardiging van chemische producten	3.210	310
25	Vervaardiging van prod. van metaal (geen machines en app.)	13.650	210
30	Vervaardiging van overige transportmiddelen	1.750	-250
18	Drukkerijen, reproductie van opgenomen media	2.450	-550
	Totaal industrie	**98.760**	**4.970**

De Achterhoek is nog steeds de regio met het grootste aandeel industrie. Het aandeel is de afgelopen periode wel teruggelopen maar ligt met 16,5% aanzienlijk boven het Gelderse gemiddelde van 10%. In 2000 was de industrie ook in Rivierenland nog sterk vertegenwoordigd.

Inmiddels is het aandeel industriële werkgelegenheid gedaald tot vrijwel het gemiddelde. De regio Arnhem-Nijmegen kent een bescheiden industriële sector (7,1%). In absolute termen zijn hier nog wel de meeste banen in de sector te vinden.

Werkgelegenheid Industrie naar regio

regio	**sectoraandeel industrie**		**banen**	**ontwikkeling**
	2000	**2017**	**2017**	**2014-2017**
Stedendriehoek	12,4%	10,0%	16.550	930
Achterhoek	20,4%	16,5%	19.880	1.390
Arnhem-Nijmegen	11,6%	7,1%	26.370	120
Rivierenland	15,7%	10,3%	11.410	670
Food Valley	11,6%	10,6%	14.470	1.170
Noord Veluwe	14,7%	11,2%	10.070	660
Gelderland	**13,6%**	**10,0%**	**98.760**	**4.940**

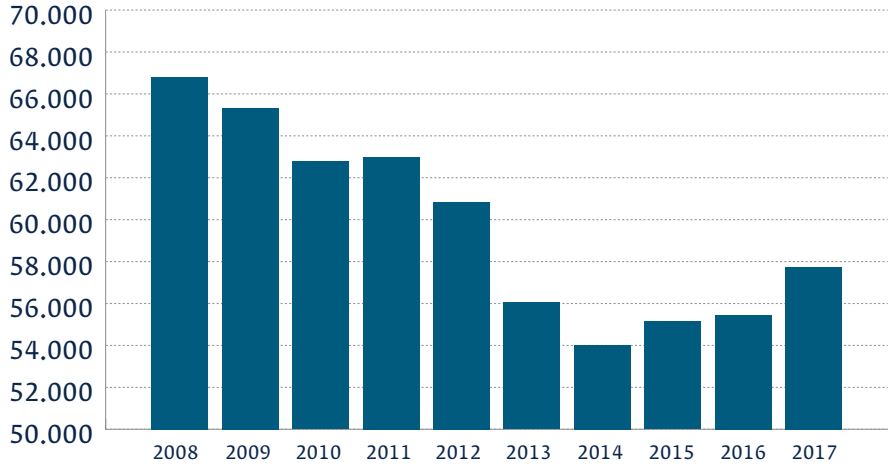
Met uitzondering van de Achterhoek geldt dat in alle regio's de voedingsmiddelenindustrie de grootste bijdrage levert aan de werkgelegenheid in de industrie. In Food Valley is er 20% van de industriële werkgelegenheid te vinden, op de Noord Veluwe is dat zelfs 47%. In de Achterhoek is de metaalproductenindustrie (21%) net iets groter dan de voedingsmiddelenindustrie (19%).

2.3 Bouw

De crisis van 2008 is hard aangekomen in de bouw. In de periode 2008-2014 daalde het aantal banen in de sector van 66.820 naar 54.030. Daarmee ging 20% van het aantal banen verloren, in absolute termen 12.790. Sinds 2015 stijgt het aantal banen weer, het afgelopen jaar kende een groei van 2.300 banen. Inmiddels is de sector goed voor 57.750 banen. Het aantal banen ligt daarmee echter nog lang niet op het niveau van voor de crisis.

Bij de sector is enerzijds sprake van krimp van het aantal grotere bedrijven, van 5.880 in 2008 tot 4.550 in 2017. Anderzijds is het aantal eenmansbedrijven enorm toegenomen, in dezelfde periode van 8.510 naar 13.430. Dit duidt erop dat veel mensen die ontslagen zijn voor zichzelf zijn begonnen.

Aantal banen bouw Gelderland

Ontwikkeling aantallen bedrijven en banen bouwsector

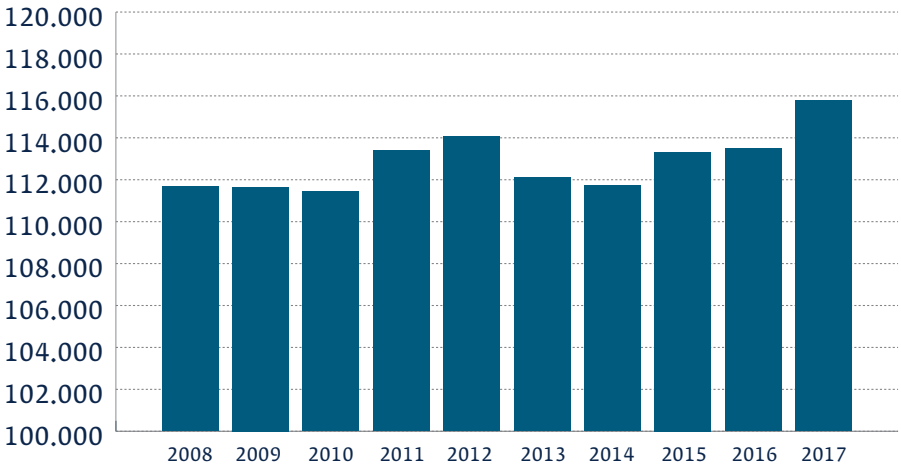
	bedrijven	banen	bedrijven	banen	bedrijven	banen
	2008		2016		2017	
Eenmansbedrijven	8.510	8.510	13.000	13.000	13.430	13.430
Overige bedrijven	5.880	58.300	4.740	42.450	4.550	44.320
Alle bedrijven	**14.390**	**66.820**	**17.730**	**55.440**	**17.980**	**57.750**

2.4 Detailhandel

De detailhandel is goed voor 11,7% van de Gelderse werkgelegenheid, 115.770 banen. Hoewel het beeld bestaat dat er sprake is geweest van enorm verlies van werkgelegenheid blijkt dat over de gehele sector genomen nogal genuanceerd te liggen. Zo bedroeg het aantal banen in 2008 nog 111.680. Tot 2012 was sprake van een lichte toename tot 114.060 banen.

In 2013 en 2014 zijn de nodige banen verloren gegaan maar de afgelopen jaren is er weer sprake geweest van groei waardoor het totaal aantal banen nu uitkomt op 115.770. De totale werkgelegenheidsontwikkeling van alle sectoren was in de periode 2008-2017 minder gunstig. Het gevolg is dat het sectoraandeel detailhandel sinds 2008 is toegenomen, van 11,3% in 2008 tot 11,7% in 2017.

Aantal banen detailhandel Gelderland

Ontwikkeling aantallen bedrijven en banen detailhandel

			ontwikkeling 2008-2017	
	2008	**2017**	**absoluut**	**in % (gem. per jaar)**
Banen alle sectoren	990.590	991.770	1.180	0,0%
Detailhandel	111.680	115.770	4.090	0,4%
Aandeel detailhandel	**11,3%**	**11,7%**		

			ontwikkeling 2008-2017	
	2008	**2017**	**absoluut**	**in % (gem. per jaar)**
Bedrijven alle sectoren	135.270	178.480	43.210	3,1%
Detailhandel	19.180	21.000	1.830	1,0%
Aandeel detailhandel	**14,2%**	**11,8%**		

In termen van aantallen bedrijven ziet het beeld er wat anders uit. Hier geldt juist dat de groei van het aantal bedrijven beduidend lager ligt dan in de andere sectoren. In de afgelopen 10 jaren zijn er "slechts" 1.830 bedrijven bijgekomen. Het sectoraandeel nam daartoe wat af van 14,2% in 2008 tot 11,8% in 2017. Het afgelopen jaar gingen er per saldo 40 bedrijven verloren.

Ontwikkeling aantallen bedrijven en banen deelsectorendetailhandel

SBI	sector	2008	2016	2017	banen 2008-2017	bedrijven 2008-2017
451	Handel in auto's en aanhangers	13.500	12.850	13.240	-260	440
452	Gespecialiseerde reparatie van auto's	3.190	2.850	2.930	-260	200
453	Handel in auto-onderdelen en -accessoires	2.610	2.480	2.600	-10	20
454	Handel in en rep. van motorfietsen, onderdelen daarvan	630	660	690	50	30
471	Supermarkten, warenhuizen en dergelijke winkels	30.840	37.340	38.610	7.780	40
472	Gespecialiseerde winkels in voedings- en genotmiddelen	6.990	6.590	6.600	-390	-160
473	Benzinestations	2.010	1.740	1.810	-200	-60
474	Winkels in consumenten-elektronica	2.070	1.790	1.650	-410	-160
475	Winkels in overige huishoudelijke artikelen	11.960	9.850	10.080	-1.880	-370
476	Winkels in lectuur, sport-, kampeer- en recreatie-artikelen	4.970	4.100	4.060	-910	-210
477	Winkels in overige artikelen	28.250	24.520	24.390	-3.860	-950
478	Markthandel	2.130	2.020	1.930	-200	-120
479	Detailhandel niet via winkel of markt	2.550	6.700	7.190	4.640	3.130
	Totaal detailhandel	**111.680**	**113.500**	**115.770**	**4.090**	**1.830**

Binnen de detailhandel zijn de ontwikkelingen zeer uiteenlopend geweest. Bij de meeste deelsectoren binnen de detailhandel is sprake geweest van forse afname van het aantal banen. Vooral in sbi 477 (waaronder kledingwinkels, schoenenwinkels, bloemenwinkels en winkels in twee hands goederen) en sbi 475 (waaronder meubelwinkels en bouwmarkten) verloren veel banen. Ook de autobranche (sbi 45) heeft het de afgelopen jaren niet goed gedaan. Het aantal bedrijven nam hier echter wel toe.

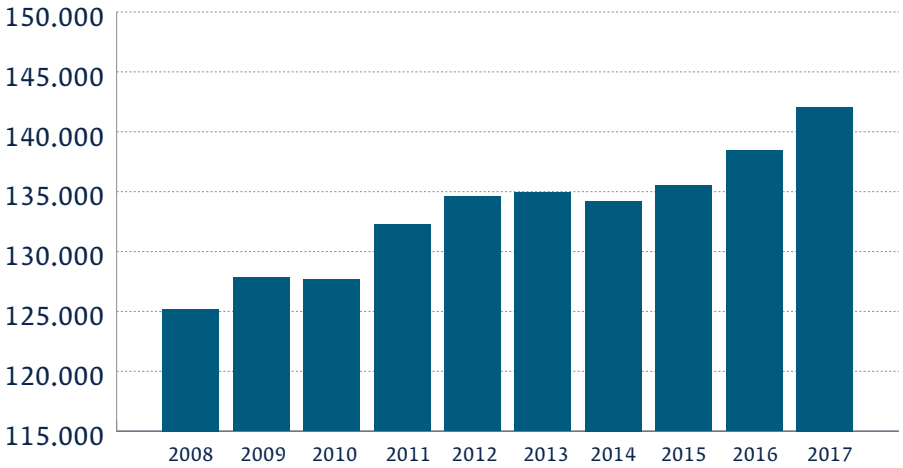
De sector supermarkten en warenhuizen (471) heeft een forse groei heeft laten zien (7.780). Verder was er groei van banen in detailhandel via internet (479). Hier kwamen er 4.640 banen bij. Die gunstige ontwikkeling valt in alle deelsectoren waar te nemen: op gebied van boeken, drogisterijartikelen, elektronica, kleding, vrijetijdsartikelen enz. Het is duidelijk dat er sprake is van verschuiving van detailhandel via de traditionele wegen naar digitale verkoop.

2.5 Zakelijke dienstverlening

De werkgelegenheid in de zakelijke dienstverlening blijft gestaag groeien. Ook in de jaren dat in andere sectoren banen verloren gingen bleef de zakelijke dienstverlening groeien.

De sector nam toe van 125.200 banen in 2008 tot 142.080 banen in 2017; een toename van 16.890 banen. Het sectoraandeel is gegroeid van 12,6% naar 14,3%.

Aantal banen zakelijke dienstverlening Gelderland

Zakelijke dienstverlening, deelsectoren met grootste banengroei 2008-2017

					banen	bedrijven
		2008	2016	2017	2008-2017	2008-2017
70221	Organisatie-adviesbureaus	11.370	16.420	15.950	4.590	3.960
78202	Uitleenbureaus	4.070	5.520	6.370	2.290	-10
72191	Speur-/ontwikkelingswerk landb&vis.	2.710	4.610	4.800	2.090	0
74101	Communicatie- en grafisch ontwerp	60	1.090	1.400	1.340	1.140
7112	Ingenieurs/techn.ontwerp	11.910	12.740	13.140	1.220	1.230
7490	Ov.specialistische zak.dienstv	1.370	2.440	2.450	1.080	860
74201	Fotografie	1.340	2.170	2.300	970	980
8130	Landschapsverzorging	3.870	4.480	4.720	850	550
69209	Overige administratiekantoren	5.530	6.020	6.340	810	70
69203	Boekhoudkantoren	2.210	2.760	2.890	680	480
81221	Glazenwassen	10	710	650	650	230
8211	Brede administratieve dienstv.	430	860	1.070	640	220
70222	Advisering gebied management	2.910	3.200	3.530	630	860
74103	Interieur- en ruimtelijk ontwerp	430	980	1.050	620	480
7830	Payrolling (personeelsbeheer)	200	690	720	520	20
	Overige deelsectoren	76.790	73.750	74.700	-2.090	2.840
	Zakelijke dienstverlening	**125.210**	**138.440**	**142.080**	**16.890**	**13.910**

Binnen de sector geldt dat de organisatie adviesbureaus een belangrijk stempel op de ontwikkelingen zetten. Bijna 30% van de totale ontwikkeling is voor rekening van deze bedrijven. De groei komt ook vrijwel geheel voor rekening van éénmansbedrijven.

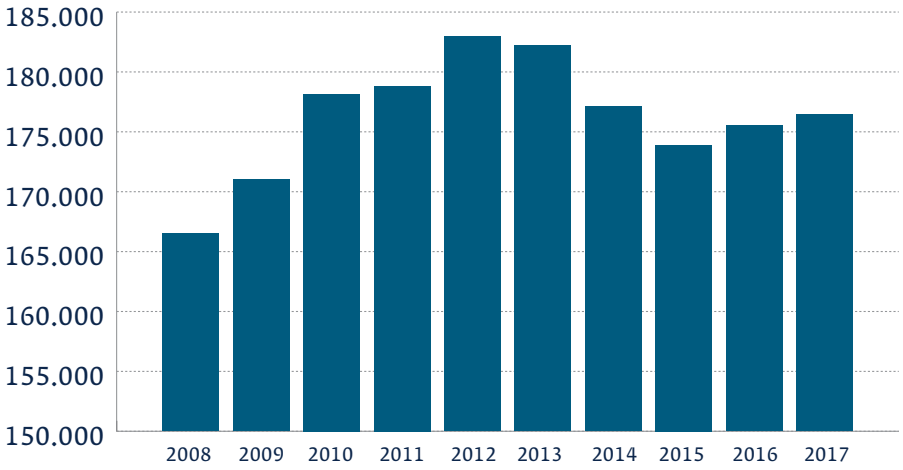
Niet alle onderdelen hebben een banengroei te zien gegeven. Bij callcenters gingen in de periode 2008-2017 ruim 1.900 banen verloren, bij de makelaarsbranche ruim 800 en onder architecten was het verlies bijna 500 banen. Deze cijfers vallen onder de overige deelsectoren.

2.6 Zorg

Zorg is jarenlang de banenmotor van Gelderland geweest. Telde de sector in 1986 nog 73.990 banen, in 2012 was dat opgelopen tot 182.940 banen. Daarna is de sector flink gekrompen, in 2015 was het aantal banen gezakt tot 173.890. De afgelopen jaren was weer sprake van een licht groei tot 176.460 banen.

De ontwikkelingen binnen de zorg zijn opmerkelijk. In de periode 1986-2012 nam het aantal banen bij de thuiszorg toe met 14.200. In het topjaar 2012 waren er 23.780 mensen werkzaam in de thuiszorg. Hiervan gingen er sinds 2012 6.220 verloren, waarvan het afgelopen jaar nog 790. Ook de ontwikkelingen bij verzorgingshuizen, verpleeghuizen en geestelijke gezondheidszorg laten vergelijkbare ontwikkelingen zien.

Aantal banen zorg Gelderland

Ontwikkelingen banen Zorgsector, geordend naar groei banen 1986-2012

banen

		1986-2012	2012-2016	2016-2017	2017
88101	Thuiszorg	14.200	-5.420	-790	17.560
8720	Huizen verstand. gehandicapten.	12.840	-380	-840	20.390
87302	Verzorgingshuizen	12.280	-2.840	1.070	19.920
88911	Kinderopvang	9.310	-1.010	480	9.570
86102	Algemene ziekenhuizen	8.420	-650	610	21.090
8710	Verpleeghuizen	8.350	-2.400	-730	13.150
86101	Universitair medische centra	4.930	-80	170	9.160
86104	Geestelijke gezondheidszorg	4.240	-450	-190	7.470
86919	Ov. paramed praktijken	4.120	2.030	400	6.680
	Overige deel sectoren	30.250	3.800	740	51.460
	Totaal zorg	**108.940**	**-7.400**	**920**	**176.450**

Anders dan bij de meeste andere sectoren zijn de ontwikkelingen in de zorg vooral het resultaat van gevoerd beleid en minder een afspiegeling van de economische ontwikkeling. Extreme groei- en krimpcijfers maken het moeilijk de arbeidsmarkt te sturen.

De vraag naar arbeid wisselt sterk, het is voor de aanbieders van arbeid lastig in te schatten wat hun arbeidsmarktperspectieven zijn. Het risico bestaat dat mensen ervoor kiezen om werk te zoeken in een andere sector/beroepsgroep, terwijl er daarna juist tekorten kunnen gaan optreden.

3 Regionaal

In regionaal perspectief geldt dat de gunstige werkgelegenheidsontwikkelingen breed terug te vinden zijn, alle regio's kenden banengroei van 1% of meer. De regionale verschillen zijn niet erg groot. Uitzondering vormt de regio Food Valley met een groei van 2,8%. Over de afgelopen 10 jaren ligt de gemiddelde jaarlijkse groei hier met 0,8% ruim boven het Gelderse gemiddelde, er is sprake van structureel gunstige ontwikkelingen.

De regio's Achterhoek en Stedendriehoek hebben de afgelopen 10 jaren nogal wat banen verloren. Daar lijkt nu een kentering ten goede te zijn opgetreden. De groei in de Achterhoek ligt met 1,5% vrijwel op het Gelderse gemiddelde. De banengroei op de Noord Veluwe ligt dit jaar met 1,0% wat onder het Gelderse cijfer. Over lange termijn bezien groei de regio met gemiddeld 0,2% nog steeds bovengemiddeld.

Ontwikkeling aantal banen naar regio

	banen	absoluut	in %	gem. in %	regio aandeel
regio	**2017**	**2016-2017**	**2016-2017**	**2008-2017**	**2017**
Stedendriehoek	165.180	1.720	1,1%	-0,3%	16,7%
Achterhoek	120.200	1.820	1,5%	-0,7%	12,1%
Regio Arnhem-Nijmegen	368.980	5.950	1,6%	0,1%	37,2%
Rivierenland	110.890	1.590	1,5%	0,0%	11,2%
Food Valley	136.760	3.740	2,8%	0,8%	13,8%
Noord Veluwe	89.760	900	1,0%	0,2%	9,1%
Gelderland	**991.770**	**15.710**	**1,6%**	**0,0%**	**100,0%**

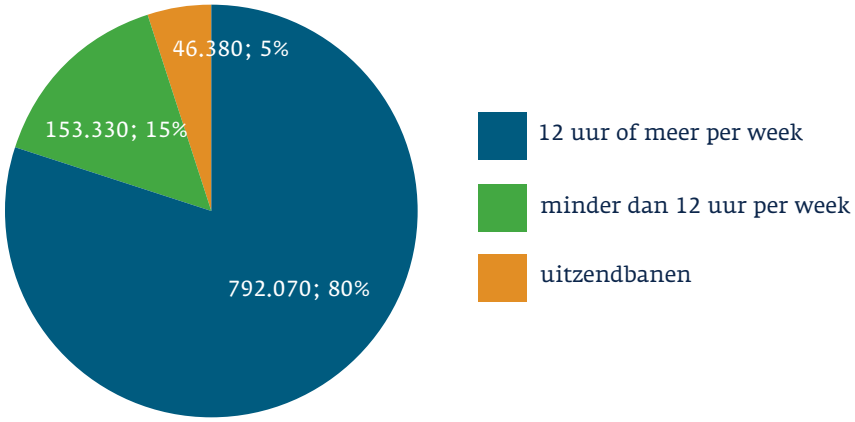
Het gemeentelijke beeld is te vinden in de bijlagen. Hier is ook een kaart met de groeicijfers 2013-2016 en 2016-2017 opgenomen.

4 Type baan

De gegevens in deze notitie over banen hebben betrekking op alle banen. Bij de registratie van de aantallen banen wordt onderscheid gemaakt tussen grote banen (12 uur en meer), kleine banen (minder dan 12 uur) en uitzendbanen. In 2017 betrof 80% van alle reguliere banen, banen van 12 uur of meer. Het aandeel banen minder dan 12 uur ligt op 15%.

Het gebruik van uitzendarbeid ligt met 46.380 banen op 5% en is daarmee ten opzichte van vorig jaar toegenomen met een 0,5%-punt. Ook voor uitzendbanen geldt dat ongeveer 15% bestaat uit kleine banen (de onderverdeling is niet opgenomen in de figuur).

Banen naar type dienstverband

De inzet van uitzendarbeid is de afgelopen jaren fors toegenomen. Was vorig jaar de groei nog 8,6%, dit jaar bedroeg het groeicijfer maar liefst 12,8%. In absolute termen een groei van 5.280 banen.

Daarmee is de groei van de werkgelegenheid voor een derde deel toe te rekenen aan nieuwe uitzendbanen.

Uitzendbanen Gelderland naar sector, 2017

	sector	banen	ontwikkeling absoluut	in %	aandeel per sector	aandeel in totale werkglh.
		2017	2016-2017			
A	Landbouw/Visserij	1.210	-20	-1,3%	2,6%	4,4%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	12.360	1.130	10,1%	26,7%	11,4%
DE	Nutsbedrijven	2.370	490	26,1%	5,1%	19,1%
F	Bouwnijverheid	4.930	920	23,0%	10,6%	8,5%
GA	Groothandel	4.980	520	11,7%	10,7%	8,5%
GB	Detailhandel/autohandel	930	230	33,2%	2,0%	0,8%
HJ	Vervoer, opslag en comm.	5.160	500	10,7%	11,1%	7,6%
I	Horeca	1.470	310	27,1%	3,2%	3,1%
K	Financiële instellingen	640	10	2,1%	1,4%	4,0%
LN	Zakelijke dienstverlening	4.960	260	5,5%	10,7%	3,5%
O	Openbaar bestuur	4.220	730	20,8%	9,1%	8,3%
P	Onderwijs	690	-40	-5,8%	1,5%	1,0%
Q	Gezondheidszorg	1.230	30	2,2%	2,6%	0,7%
RS	Overige dienstverlening	1.250	210	19,8%	2,7%	2,9%
	Alle sectoren	**46.380**	**5.280**	**12,8%**	**100,0%**	**4,7%**

Meer dan een kwart van alle uitzendbanen is te vinden in de industrie. Andere sectoren waar veel uitzendkrachten terecht komen zijn de bouw, groothandel, vervoer, zakelijke dienstverlening en de overheid. Opvallend weinig uitzendkrachten worden ingezet in onderwijs, gezondheidszorg en detailhandel.

Naast uitzendbanen wordt ook via andere kanalen gebruik gemaakt van flexwerkers.

Via de Uitleenbranche (sbi 78.202), Banenpoolers (sbi 78.203) en Payroll (sbi 78.30) zijn in 2017 ongeveer 6.800 banen geteld. Daarmee komt het totaal aantal flexbanen uit op tenminste 53.200 (5,4% van de totale werkgelegenheid). Het aandeel ligt vermoedelijk hoger omdat niet alle flexbanen goed in beeld te brengen zijn. Zo vallen uitleenbedrijven in de landbouw onder agrarische dienstverlening (sbi 016). In die sbi-code vallen echter ook andere bedrijven zoals loonwerkers.

5 Bedrijven

De afgelopen 10 jaren is het aantal bedrijven enorm gegroeid. Jaarlijks kwamen er gemiddeld 5.000 bedrijven bij. Ook dit jaar zijn er weer de nodige bedrijven toegevoegd aan het bedrijvenbestand echter beduidend minder dan voorgaande jaren. De netto groei bedroeg dit jaar 2.930 bedrijven. Daarmee telt Gelderland inmiddels 178.480 bedrijven.

Ontwikkeling aantal bedrijven 2008-2017 naar sector

	sector			ontwikkeling gem. per jaar	ontwikkeling gem. per jaar
		2008	2017	2008-2016	2016-2017
A	Landbouw/Visserij	11.960	10.740	-120	-250
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	7.200	7.960	80	110
DE	Nutsbedrijven	300	370	10	0
F	Bouwnijverheid	14.390	17.980	420	250
GA	Groothandel	9.110	9.260	50	-230
GB	Detailhandel/autohandel	19.180	21.000	230	-40
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	8.860	11.950	370	140
I	Horeca	5.220	6.080	100	100
K	Financiële instellingen	1.770	1.430	-40	0
LN	Zakelijke dienstverlening	28.280	42.190	1.650	700
O	Openbaar bestuur	470	410	-10	0
P	Onderwijs	5.320	9.640	470	520
Q	Gezondheidszorg	10.170	20.240	1.120	1.120
RS	Overige dienstverlening	13.050	19.220	700	530
	Alle sectoren	**135.270**	**178.480**	**5.030**	**2.930**

De toename van het aantal bedrijven was vooral te vinden bij de zakelijke/overige dienstverlening, gezondheidszorg en de bouw. Het afgelopen jaar is de voortgaande toename in de zorg opmerkelijk. Daar waar de groei bij andere sectoren er wat uit lijkt blijft het aantal bedrijven bij de zorg sterk toenemen.
De toename van het aantal bedrijven is fors, de achterliggende dynamiek van bedrijven is nog veel groter; zo werden in het afgelopen jaar (april 2016-april 2017) ruim 17.960 nieuwe bedrijven toegevoegd aan het PWE-register maar zijn er ook weer 15.030 afgevoerd.

Het aantal bedrijven met meer dan 1 persoon is de afgelopen jaren gestaag afgenomen, in de periode 2008-2016 nam het aantal bedrijven af met 5.430. Dat ging ook gepaard met aanzienlijk banenverlies. Deze negatieve ontwikkeling is deels gecompenseerd door groei van het aantal banen bij eenmans-bedrijven, maar uiteindelijk resteerde een banen-verlies van 14.520.
In 2017 is het beeld echter anders. Voor het eerst sinds jaren is de werkgelegenheid bij de grotere bedrijven weer fors toegenomen, terwijl de groei bij de eenmansbedrijven juist wat lager uitviel.

Ontwikkeling aantal bedrijven 2008-2017

			ontwikkeling	ontwikkeling
	2008	2017	2008-2016	2016-2017
Eenmansbedrijven	68.480	117.950	45.700	3.770
Overige bedrijven	66.800	60.530	-5.430	-840
Alle bedrijven	135.280	178.480	40.270	2.930
Aandeel eenmansbedrijven	50,6%	66,1%		
Banen eenmansbedrijven	68.480	117.950	45.700	3.770
Banen overige bedrijven	922.110	873.830	-60.220	11.940
Banen bij alle bedrijven	990.590	991.780	-14.520	15.710
Aandeel banen van eenmansbedrijven	6,9%	11,9%		

Door de snelle toename van het aantal eenmansbedrijven nam het aandeel in de totale bedrijvigheid toe van 51% naar 66% in 2017. In termen van banen is de bijdrage wat minder, in 2017 was het aandeel in de totale werkgelegenheid 12%.

Bijlage A

Ontwikkelingen aantallen banen Gelderland, regio's naar sector[4]

							gemiddelde groei	
Gelderland, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	29.340	28.100	27.760	27.760	27.310	-1,8%	-1,6%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	108.150	108.070	107.490	106.440	108.730	-0,5%	2,2%
DE	Nutsbedrijven	11.010	11.380	11.670	11.390	12.410	1,1%	8,9%
F	Bouwnijverheid	56.050	54.030	55.140	55.440	57.750	-0,4%	4,2%
GA	Groothandel	57.820	57.120	57.840	58.570	58.860	0,4%	0,5%
GB	Detailhandel/autohandel	112.110	111.720	113.330	113.500	115.770	0,4%	2,0%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	67.540	66.400	66.830	67.500	68.350	0,0%	1,3%
I	Horeca	42.980	43.160	44.710	46.300	47.240	2,5%	2,0%
K	Financiële instellingen	20.510	19.270	18.090	16.390	15.940	-7,2%	-2,7%
LN	Zakelijke dienstverlening	134.910	134.210	135.530	138.440	142.080	0,9%	2,6%
O	Openbaar bestuur	52.460	52.960	51.160	50.700	50.990	-1,1%	0,6%
P	Onderwijs	67.220	65.740	65.580	66.290	67.200	-0,5%	1,4%
Q	Gezondheidszorg	182.220	177.100	173.890	175.540	176.460	-1,2%	0,5%
RS	Overige dienstverlening	40.670	41.280	41.730	41.810	42.670	0,9%	2,1%
	Alle sectoren	**982.990**	**970.540**	**970.740**	**976.070**	**991.770**	**-0,2%**	**1,6%**

							gemiddelde groei	
Gelderland, grote banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	24.110	23.150	22.890	22.920	22.660	-1,7%	-1,1%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	95.680	94.710	93.470	91.350	92.350	-1,5%	1,1%
DE	Nutsbedrijven	9.370	9.670	9.830	9.420	9.830	0,2%	4,4%
F	Bouwnijverheid	51.250	49.210	49.540	49.600	50.950	-1,1%	2,7%
GA	Groothandel	50.400	49.430	50.010	50.510	50.130	0,1%	-0,8%
GB	Detailhandel/autohandel	73.960	73.430	74.110	74.040	74.070	0,0%	0,0%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	54.760	54.210	54.100	54.980	54.510	0,1%	-0,8%
I	Horeca	22.870	23.570	24.340	25.490	26.080	3,7%	2,3%
K	Financiële instellingen	18.800	17.680	16.820	15.470	14.980	-6,3%	-3,2%
LN	Zakelijke dienstverlening	107.000	106.580	108.510	110.910	114.530	1,2%	3,3%
O	Openbaar bestuur	46.810	46.780	44.650	43.900	43.480	-2,1%	-1,0%
P	Onderwijs	60.370	58.720	57.900	57.460	58.370	-1,6%	1,6%
Q	Gezondheidszorg	145.100	141.770	143.400	145.870	146.740	0,2%	0,6%
RS	Overige dienstverlening	31.420	31.830	32.250	32.800	33.400	1,4%	1,8%
	Alle sectoren	**791.890**	**780.740**	**781.820**	**784.710**	**792.070**	**-0,3%**	**0,9%**

4 Cijfers betreffen alle banen: minder dan 12 uur, 12 uur en meer, uitzendkrachten tenzij anders vermeld. Regionale cijfers hebben alleen betrekking op Gelders grondgebied.

							gemiddelde groei	
Gelderland, kleine banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	4.000	3.740	3.630	3.620	3.450	-3,3%	-4,6%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	3.540	3.680	3.880	3.860	4.020	2,9%	4,2%
DE	Nutsbedrijven	90	120	120	90	210	0,4%	120,4%
F	Bouwnijverheid	1.920	1.880	1.930	1.840	1.870	-1,4%	1,7%
GA	Groothandel	3.460	3.510	3.610	3.600	3.750	1,4%	4,2%
GB	Detailhandel/autohandel	37.530	37.690	38.620	38.760	40.780	1,1%	5,2%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	9.760	8.830	8.820	7.860	8.680	-6,9%	10,4%
I	Horeca	19.160	18.620	19.390	19.650	19.690	0,8%	0,2%
K	Financiële instellingen	440	380	310	300	330	-12,5%	10,8%
LN	Zakelijke dienstverlening	23.010	23.280	22.820	22.830	22.590	-0,3%	-1,0%
O	Openbaar bestuur	3.230	3.330	3.370	3.310	3.300	0,8%	-0,3%
P	Onderwijs	6.280	6.420	7.070	8.100	8.150	8,8%	0,6%
Q	Gezondheidszorg	35.930	34.230	29.320	28.470	28.490	-7,5%	0,0%
RS	Overige dienstverlening	8.010	8.260	8.200	7.970	8.030	-0,2%	0,8%
	Alle sectoren	**156.340**	**153.970**	**151.070**	**150.250**	**153.330**	**-1,3%**	**2,0%**

							gemiddelde groei	
Gelderland, uitzendbanen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	1.240	1.220	1.250	1.220	1.210	-0,3%	-1,3%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	8.930	9.670	10.140	11.230	12.360	7,9%	10,1%
DE	Nutsbedrijven	1.550	1.590	1.730	1.880	2.370	6,7%	26,1%
F	Bouwnijverheid	2.880	2.930	3.670	4.010	4.930	11,6%	23,0%
GA	Groothandel	3.960	4.180	4.220	4.460	4.980	4,1%	11,7%
GB	Detailhandel/autohandel	620	600	600	700	930	3,8%	33,2%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	3.020	3.360	3.910	4.660	5.160	15,5%	10,7%
I	Horeca	960	980	980	1.160	1.470	6,6%	27,1%
K	Financiële instellingen	1.260	1.210	960	620	640	-20,9%	2,1%
LN	Zakelijke dienstverlening	4.910	4.350	4.200	4.700	4.960	-1,4%	5,5%
O	Openbaar bestuur	2.420	2.850	3.140	3.490	4.220	13,0%	20,8%
P	Onderwijs	580	600	610	730	690	8,2%	-5,8%
Q	Gezondheidszorg	1.200	1.090	1.180	1.200	1.230	0,1%	2,2%
RS	Overige dienstverlening	1.240	1.190	1.280	1.040	1.250	-5,7%	19,8%
	Alle sectoren	**34.760**	**35.830**	**37.850**	**41.100**	**46.380**	**5,7%**	**12,8%**

							gemiddelde groei	
Corop Veluwe, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	8.630	8.330	8.160	8.110	8.010	-2,1%	-1,2%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	35.790	36.010	36.040	37.250	38.360	1,3%	3,0%
DE	Nutsbedrijven	2.180	2.170	1.900	1.990	2.260	-3,0%	13,7%
F	Bouwnijverheid	22.520	21.940	22.560	23.210	24.650	1,0%	6,2%
GA	Groothandel	20.860	20.530	20.950	21.350	21.520	0,8%	0,8%
GB	Detailhandel/autohandel	39.430	39.230	39.550	39.600	40.500	0,1%	2,3%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	21.260	20.210	20.910	20.900	22.030	-0,6%	5,4%
I	Horeca	14.560	14.820	15.250	15.720	16.410	2,6%	4,4%
K	Financiële instellingen	10.170	10.130	9.750	8.940	8.710	-4,2%	-2,5%
LN	Zakelijke dienstverlening	48.870	48.780	49.300	50.390	51.840	1,0%	2,9%
O	Openbaar bestuur	23.950	24.110	23.240	23.470	23.510	-0,7%	0,2%
P	Onderwijs	22.030	20.700	20.250	20.390	20.430	-2,5%	0,2%
Q	Gezondheidszorg	58.550	57.790	56.750	56.380	55.700	-1,2%	-1,2%
RS	Overige dienstverlening	13.890	14.340	14.250	14.160	14.570	0,7%	2,8%
	Alle sectoren	**342.680**	**339.090**	**338.840**	**341.830**	**348.490**	**-0,1%**	**1,9%**

							gemiddelde groei	
Corop Achterhoek, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	9.630	8.960	8.930	8.920	8.870	-2,5%	-0,6%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	29.860	29.850	29.320	29.970	30.250	0,1%	0,9%
DE	Nutsbedrijven	1.480	1.520	1.580	1.580	1.490	2,0%	-5,3%
F	Bouwnijverheid	10.820	10.310	10.450	10.060	10.430	-2,4%	3,6%
GA	Groothandel	10.760	10.650	10.540	10.210	10.520	-1,7%	3,0%
GB	Detailhandel/autohandel	22.180	22.040	22.370	22.250	22.760	0,1%	2,3%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	10.540	9.560	9.380	9.500	9.180	-3,4%	-3,3%
I	Horeca	8.770	8.750	9.190	9.290	9.380	1,9%	0,9%
K	Financiële instellingen	2.030	1.890	1.820	1.640	1.670	-6,7%	1,8%
LN	Zakelijke dienstverlening	16.700	16.780	17.080	17.600	18.010	1,8%	2,4%
O	Openbaar bestuur	5.940	6.090	5.940	5.870	6.060	-0,4%	3,2%
P	Onderwijs	10.950	10.750	10.730	10.630	10.610	-1,0%	-0,2%
Q	Gezondheidszorg	33.060	31.480	31.030	31.350	31.250	-1,8%	-0,3%
RS	Overige dienstverlening	6.910	6.980	7.130	7.180	7.210	1,3%	0,4%
	Alle sectoren	**179.620**	**175.610**	**175.480**	**176.040**	**177.700**	**-0,7%**	**0,9%**

							gemiddelde groei	
Corop Arnhem-Nijmegen, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	4.500	4.410	4.340	4.400	4.310	-0,7%	-2,0%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	30.260	30.210	29.790	26.620	27.220	-4,2%	2,3%
DE	Nutsbedrijven	6.370	6.670	7.140	6.770	7.360	2,1%	8,7%
F	Bouwnijverheid	14.390	13.840	14.020	14.140	14.430	-0,6%	2,1%
GA	Groothandel	16.410	16.180	16.400	17.040	16.630	1,3%	-2,4%
GB	Detailhandel/autohandel	37.950	38.180	38.970	38.900	39.530	0,8%	1,6%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	23.720	24.830	24.510	25.180	25.410	2,0%	0,9%
I	Horeca	15.450	15.550	16.160	17.110	17.140	3,5%	0,2%
K	Financiële instellingen	7.160	6.190	5.500	4.900	4.660	-11,9%	-4,8%
LN	Zakelijke dienstverlening	53.990	53.400	54.100	55.170	56.790	0,7%	2,9%
O	Openbaar bestuur	19.660	19.990	19.160	18.650	18.670	-1,7%	0,1%
P	Onderwijs	28.540	28.790	29.210	29.690	30.500	1,3%	2,7%
Q	Gezondheidszorg	77.000	74.480	73.000	74.560	75.880	-1,1%	1,8%
RS	Overige dienstverlening	15.260	15.310	15.650	15.790	16.160	1,1%	2,4%
	Alle sectoren	**350.630**	**348.030**	**347.960**	**348.890**	**354.700**	**-0,2%**	**1,7%**

							gemiddelde groei	
Corop Zuidwest Gelderland, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	6.590	6.400	6.330	6.330	6.120	-1,3%	-3,3%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	12.250	12.000	12.330	12.600	12.900	0,9%	2,4%
DE	Nutsbedrijven	980	1.020	1.060	1.060	1.290	2,5%	22,0%
F	Bouwnijverheid	8.320	7.940	8.110	8.040	8.240	-1,1%	2,5%
GA	Groothandel	9.790	9.760	9.960	9.980	10.190	0,6%	2,1%
GB	Detailhandel/autohandel	12.550	12.270	12.440	12.740	12.980	0,5%	1,8%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	12.030	11.800	12.030	11.930	11.730	-0,3%	-1,7%
I	Horeca	4.190	4.050	4.120	4.180	4.320	-0,1%	3,3%
K	Financiële instellingen	1.150	1.060	1.010	920	900	-7,3%	-1,6%
LN	Zakelijke dienstverlening	15.350	15.250	15.050	15.290	15.440	-0,1%	1,0%
O	Openbaar bestuur	2.910	2.770	2.810	2.710	2.750	-2,4%	1,5%
P	Onderwijs	5.710	5.490	5.400	5.580	5.650	-0,7%	1,2%
Q	Gezondheidszorg	13.620	13.350	13.120	13.250	13.630	-0,9%	2,9%
RS	Overige dienstverlening	4.610	4.650	4.700	4.680	4.740	0,5%	1,2%
	Alle sectoren	**110.060**	**107.810**	**108.460**	**109.300**	**110.890**	**-0,2%**	**1,5%**

							gemiddelde groei	
WGR Stedendriehoek, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	4.350	4.010	4.080	4.040	4.030	-2,4%	-0,2%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	17.750	18.230	18.110	18.150	18.630	0,7%	2,6%
DE	Nutsbedrijven	1.760	1.790	1.680	1.710	1.910	-0,9%	11,8%
F	Bouwnijverheid	7.750	7.330	7.390	7.710	8.010	-0,2%	3,9%
GA	Groothandel	8.170	7.910	8.020	7.620	7.590	-2,3%	-0,5%
GB	Detailhandel/autohandel	18.150	18.360	18.490	18.650	19.050	0,9%	2,1%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	9.940	8.880	8.440	8.730	9.070	-4,2%	3,9%
I	Horeca	7.240	7.560	7.790	7.910	8.100	3,0%	2,4%
K	Financiële instellingen	6.420	6.290	6.160	5.730	5.650	-3,7%	-1,3%
LN	Zakelijke dienstverlening	22.330	21.780	21.920	21.520	21.840	-1,2%	1,5%
O	Openbaar bestuur	14.630	15.110	14.730	14.980	15.050	0,8%	0,5%
P	Onderwijs	8.920	8.910	8.710	8.770	8.950	-0,6%	2,1%
Q	Gezondheidszorg	32.630	32.010	30.660	30.520	29.790	-2,2%	-2,4%
RS	Overige dienstverlening	7.210	7.370	7.490	7.430	7.520	1,0%	1,2%
	Alle sectoren	**167.230**	**165.530**	**163.680**	**163.460**	**165.180**	**-0,8%**	**1,1%**

							gemiddelde groei	
WGR Achterhoek, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	6.810	6.480	6.400	6.380	6.350	-2,1%	-0,5%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	21.380	21.120	20.530	21.210	21.400	-0,3%	0,9%
DE	Nutsbedrijven	1.030	1.020	1.000	1.050	960	0,7%	-8,3%
F	Bouwnijverheid	8.120	7.680	7.820	7.470	7.830	-2,8%	4,9%
GA	Groothandel	7.330	7.290	7.280	7.530	7.810	0,9%	3,7%
GB	Detailhandel/autohandel	15.060	14.880	15.130	14.950	15.380	-0,2%	2,9%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	6.090	5.510	5.320	5.220	5.250	-5,0%	0,5%
I	Horeca	5.440	5.380	5.690	5.770	5.880	2,0%	1,9%
K	Financiële instellingen	1.260	1.190	1.170	1.070	1.080	-5,4%	1,0%
LN	Zakelijke dienstverlening	10.800	11.040	10.960	11.310	11.740	1,6%	3,8%
O	Openbaar bestuur	3.760	3.750	3.670	3.700	3.840	-0,5%	3,5%
P	Onderwijs	7.700	7.510	7.470	7.360	7.310	-1,5%	-0,6%
Q	Gezondheidszorg	22.250	21.170	20.600	20.700	20.740	-2,4%	0,2%
RS	Overige dienstverlening	4.380	4.390	4.560	4.660	4.640	2,0%	-0,5%
	Alle sectoren	**121.410**	**118.400**	**117.600**	**118.380**	**120.200**	**-0,8%**	**1,5%**

							gemiddelde groei	
WGR Arnhem-Nijmegen, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	5.040	4.930	4.850	4.920	4.850	-0,8%	-1,5%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	32.250	32.190	31.800	28.710	29.390	-3,8%	2,4%
DE	Nutsbedrijven	6.390	6.680	7.150	6.770	7.370	2,0%	8,7%
F	Bouwnijverheid	15.380	14.820	15.000	15.160	15.510	-0,5%	2,2%
GA	Groothandel	17.480	17.250	17.320	17.940	17.560	0,9%	-2,2%
GB	Detailhandel/autohandel	39.410	39.620	40.450	40.370	41.120	0,8%	1,9%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	25.610	26.640	26.430	27.360	27.660	2,2%	1,1%
I	Horeca	16.380	16.490	17.130	18.060	18.070	3,3%	0,0%
K	Financiële instellingen	7.360	6.410	5.700	4.980	4.730	-12,2%	-5,1%
LN	Zakelijke dienstverlening	55.550	54.880	55.650	56.720	58.390	0,7%	2,9%
O	Openbaar bestuur	20.040	20.430	19.600	19.060	19.080	-1,7%	0,1%
P	Onderwijs	29.310	29.580	29.970	30.480	31.230	1,3%	2,5%
Q	Gezondheidszorg	78.590	75.940	74.590	76.100	77.240	-1,1%	1,5%
RS	Overige dienstverlening	15.850	15.920	16.270	16.390	16.810	1,1%	2,6%
	Alle sectoren	**364.620**	**361.760**	**361.910**	**363.030**	**368.980**	**-0,1%**	**1,6%**

							gemiddelde groei	
WGR Rivierenland, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	6.590	6.400	6.330	6.330	6.120	-1,3%	-3,3%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	12.250	12.000	12.330	12.600	12.900	0,9%	2,4%
DE	Nutsbedrijven	980	1.020	1.060	1.060	1.290	2,5%	22,0%
F	Bouwnijverheid	8.320	7.940	8.110	8.040	8.240	-1,1%	2,5%
GA	Groothandel	9.790	9.760	9.960	9.980	10.190	0,6%	2,1%
GB	Detailhandel/autohandel	12.550	12.270	12.440	12.740	12.980	0,5%	1,8%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	12.030	11.800	12.030	11.930	11.730	-0,3%	-1,7%
I	Horeca	4.190	4.050	4.120	4.180	4.320	-0,1%	3,3%
K	Financiële instellingen	1.150	1.060	1.010	920	900	-7,3%	-1,6%
LN	Zakelijke dienstverlening	15.350	15.250	15.050	15.290	15.440	-0,1%	1,0%
O	Openbaar bestuur	2.910	2.770	2.810	2.710	2.750	-2,4%	1,5%
P	Onderwijs	5.710	5.490	5.400	5.580	5.650	-0,7%	1,2%
Q	Gezondheidszorg	13.620	13.350	13.120	13.250	13.630	-0,9%	2,9%
RS	Overige dienstverlening	4.610	4.650	4.700	4.680	4.740	0,5%	1,2%
	Alle sectoren	**110.060**	**107.810**	**108.460**	**109.300**	**110.890**	**-0,2%**	**1,5%**

							gemiddelde groei	
WGR Food Valley, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	4.200	3.980	3.820	3.820	3.740	-3,1%	-2,0%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	14.270	14.360	14.320	14.890	15.350	1,4%	3,0%
DE	Nutsbedrijven	440	460	530	560	640	8,5%	13,1%
F	Bouwnijverheid	8.480	8.360	8.630	8.680	9.440	0,8%	8,7%
GA	Groothandel	10.800	10.810	11.060	11.030	11.210	0,7%	1,6%
GB	Detailhandel/autohandel	15.110	15.050	15.040	15.070	15.450	-0,1%	2,6%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	9.230	9.120	10.030	9.550	10.170	1,2%	6,5%
I	Horeca	5.000	4.980	5.170	5.510	5.790	3,3%	5,1%
K	Financiële instellingen	3.420	3.560	3.270	2.900	2.750	-5,4%	-5,2%
LN	Zakelijke dienstverlening	22.330	22.740	23.230	24.440	25.360	3,0%	3,8%
O	Openbaar bestuur	4.910	4.800	4.630	4.580	4.690	-2,3%	2,4%
P	Onderwijs	10.420	9.140	8.900	8.860	8.940	-5,3%	0,9%
Q	Gezondheidszorg	18.240	17.710	17.720	18.380	18.170	0,3%	-1,1%
RS	Overige dienstverlening	4.760	4.870	4.820	4.750	5.060	-0,1%	6,5%
	Alle sectoren	**131.610**	**129.910**	**131.160**	**133.020**	**136.760**	**0,4%**	**2,8%**

							gemiddelde groei	
WGR Noord Veluwe, alle banen		**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013-2016**	**2016-2017**
A	Landbouw/Visserij	2.360	2.310	2.270	2.260	2.220	-1,4%	-1,9%
BC	Industrie/Delfstoffenwinning	10.250	10.170	10.410	10.870	11.070	2,0%	1,8%
DE	Nutsbedrijven	410	420	250	240	230	-17,1%	-0,4%
F	Bouwnijverheid	8.000	7.910	8.180	8.390	8.730	1,6%	4,1%
GA	Groothandel	4.260	4.110	4.200	4.470	4.520	1,6%	1,1%
GB	Detailhandel/autohandel	11.830	11.550	11.770	11.720	11.800	-0,3%	0,7%
HJ	Vervoer, opslag en communicatie	4.650	4.450	4.590	4.710	4.480	0,4%	-4,9%
I	Horeca	4.730	4.700	4.810	4.860	5.090	0,9%	4,7%
K	Financiële instellingen	890	770	770	790	830	-3,8%	4,8%
LN	Zakelijke dienstverlening	8.540	8.530	8.720	9.170	9.320	2,4%	1,7%
O	Openbaar bestuur	6.210	6.110	5.720	5.660	5.570	-3,1%	-1,5%
P	Onderwijs	5.170	5.120	5.130	5.250	5.110	0,5%	-2,7%
Q	Gezondheidszorg	16.900	16.920	17.210	16.590	16.890	-0,6%	1,8%
RS	Overige dienstverlening	3.870	4.080	3.890	3.900	3.900	0,3%	0,2%
	Alle sectoren	**88.060**	**87.140**	**87.930**	**88.860**	**89.760**	**0,3%**	**1,0%**

Bijlage B

Ontwikkelingen aantallen banen naar gemeente[5]

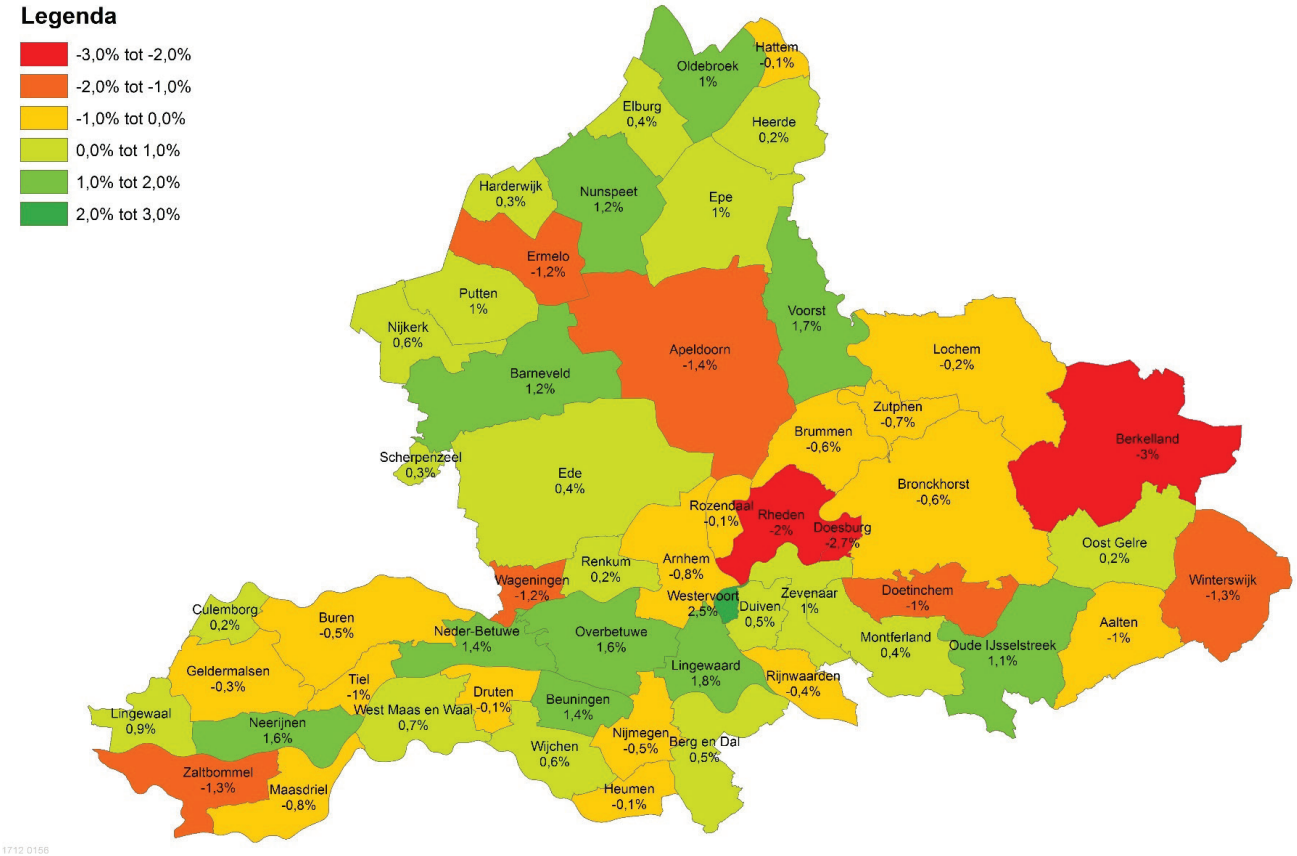
							gemiddelde groei	
		2013	2014	2015	2016	2017	'13-'16	'16-'17
0197	Aalten	10.510	10.240	10.000	10.210	10.470	-1,0%	2,5%
0200	Apeldoorn	98.060	96.990	94.010	93.980	95.310	-1,4%	1,4%
0202	Arnhem	102.610	102.250	101.330	100.280	102.030	-0,8%	1,8%
0203	Barneveld	30.630	30.800	31.010	31.730	32.720	1,2%	3,1%
1945	Berg en Dal	13.220	13.170	13.250	13.420	13.450	0,5%	0,2%
1859	Berkelland	17.840	17.350	16.540	16.280	16.600	-3,0%	2,0%
0209	Beuningen	7.670	7.720	7.960	7.990	8.140	1,4%	1,8%
1876	Bronckhorst	13.830	13.310	13.490	13.580	13.650	-0,6%	0,5%
0213	Brummen	7.840	7.560	7.600	7.690	7.830	-0,6%	1,9%
0214	Buren	8.430	8.270	8.200	8.290	8.310	-0,5%	0,2%
0216	Culemborg	12.670	12.620	12.590	12.750	12.810	0,2%	0,5%
0221	Doesburg	3.870	3.760	3.750	3.560	3.640	-2,7%	2,2%
0222	Doetinchem	33.230	32.400	32.260	32.220	32.780	-1,0%	1,7%
0225	Druten	7.220	7.260	7.110	7.200	7.320	-0,1%	1,5%
0226	Duiven	15.570	14.970	14.520	15.790	16.690	0,5%	5,7%
0228	Ede	56.040	55.190	56.390	56.670	57.990	0,4%	2,3%
0230	Elburg	9.270	9.050	9.140	9.370	9.460	0,4%	1,0%
0232	Epe	12.210	12.090	12.210	12.570	13.040	1,0%	3,8%
0233	Ermelo	14.580	14.180	13.900	14.060	13.830	-1,2%	-1,6%
0236	Geldermalsen	15.180	14.910	14.940	15.050	14.960	-0,3%	-0,6%
0243	Harderwijk	23.280	23.260	23.650	23.480	23.580	0,3%	0,4%
0244	Hattem	3.990	3.930	3.900	3.980	4.150	-0,1%	4,4%
0246	Heerde	6.660	6.670	6.650	6.700	7.210	0,2%	7,6%
0252	Heumen	4.950	4.920	5.000	4.940	5.170	-0,1%	4,6%
0733	Lingewaal	3.770	3.730	3.820	3.870	3.970	0,9%	2,5%
1705	Lingewaard	14.320	14.230	15.150	15.110	15.230	1,8%	0,8%
0262	Lochem	13.950	13.510	14.070	13.880	14.040	-0,2%	1,1%
0263	Maasdriel	10.590	10.110	10.220	10.330	10.520	-0,8%	1,8%
1955	Montferland	13.990	13.730	13.950	14.140	14.290	0,4%	1,0%
1740	Neder-Betuwe	9.650	9.540	9.750	10.070	10.700	1,4%	6,3%
0304	Neerijnen	5.880	5.740	6.100	6.160	6.280	1,6%	1,9%
0267	Nijkerk	20.180	20.160	20.110	20.520	21.450	0,6%	4,5%
0268	Nijmegen	98.230	97.410	97.510	96.670	97.130	-0,5%	0,5%
0302	Nunspeet	12.910	12.930	13.020	13.390	13.530	1,2%	1,0%
0269	Oldebroek	8.220	8.100	8.370	8.480	8.520	1,0%	0,5%

5 De extreme groei van Rheden en afname van Zevenaar zijn toe te schrijven aan de verhuizing van 1 bedrijf. Zonder deze verplaatsing bedraagt de groei in Rheden 2,5% en in Zevenaar 0,7%. Voor Rozendaal geldt ook dat vertrek van 1 bedrijf grote invloed heeft. Zonder dit vertrek rest een groei van 3,7%

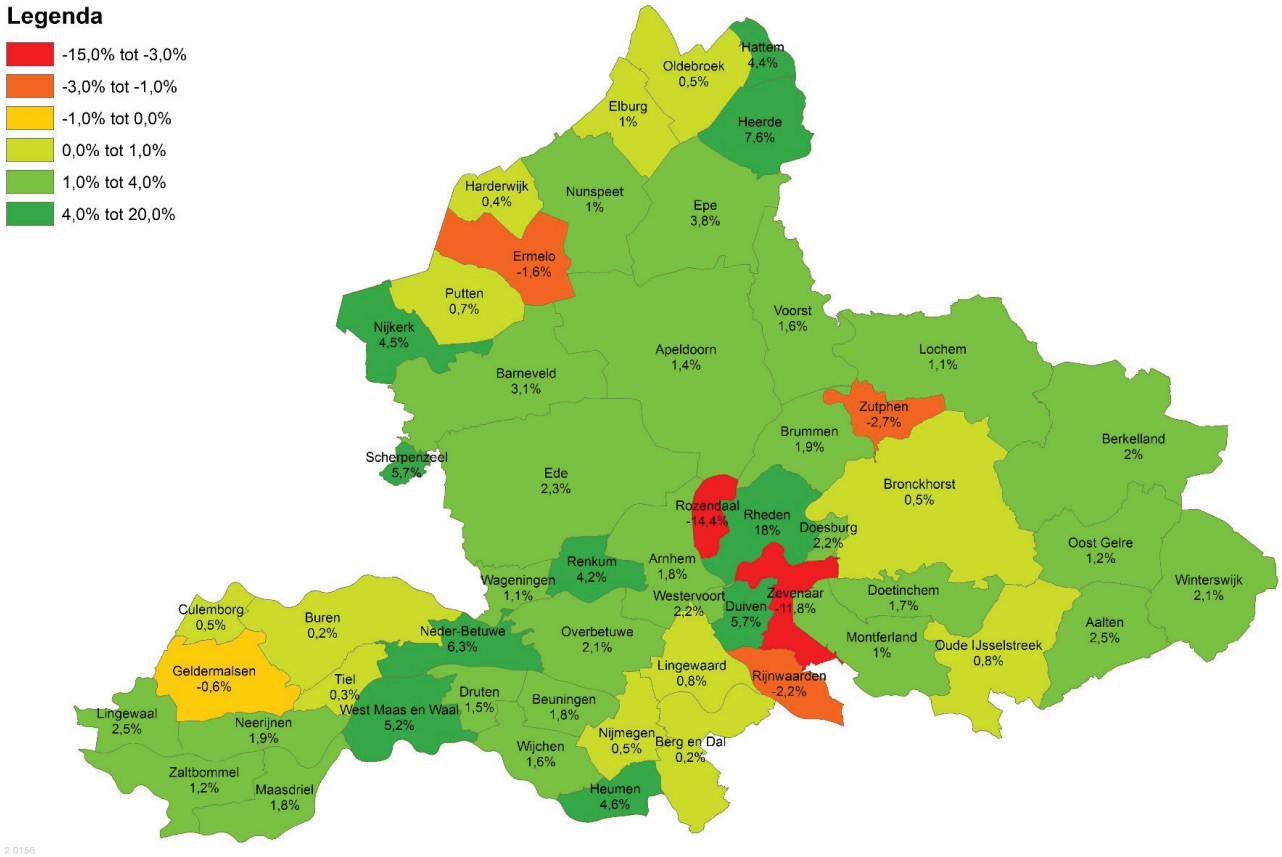
							gemiddelde groei	
		2013	2014	2015	2016	2017	'13-'16	'16-'17
1586	Oost Gelre	15.960	15.540	15.640	16.030	16.220	0,2%	1,2%
1509	Oude IJsselstreek	16.290	16.050	16.410	16.820	16.960	1,1%	0,8%
1734	Overbetuwe	18.640	18.980	18.960	19.580	19.990	1,6%	2,1%
0273	Putten	9.150	9.020	9.310	9.420	9.480	1,0%	0,7%
0274	Renkum	10.960	10.670	10.770	11.020	11.480	0,2%	4,2%
0275	Rheden	16.140	15.690	15.430	15.190	17.920	-2,0%	18,0%
0196	Rijnwaarden	3.120	3.210	3.110	3.090	3.020	-0,4%	-2,2%
0277	Rozendaal	470	450	450	460	400	-0,1%	-14,4%
0279	Scherpenzeel	4.560	4.520	4.580	4.610	4.880	0,3%	5,7%
0281	Tiel	23.730	23.100	23.070	23.050	23.120	-1,0%	0,3%
0285	Voorst	12.750	12.960	13.530	13.400	13.610	1,7%	1,6%
0289	Wageningen	20.200	19.250	19.080	19.490	19.720	-1,2%	1,1%
0668	West Maas en Waal	6.010	5.890	6.040	6.140	6.460	0,7%	5,2%
0293	Westervoort	2.660	2.660	2.840	2.860	2.930	2,5%	2,2%
0296	Wijchen	16.050	15.780	15.920	16.360	16.610	0,6%	1,6%
0294	Winterswijk	13.770	13.510	13.260	13.250	13.520	-1,3%	2,1%
0297	Zaltbommel	14.160	13.920	13.720	13.600	13.770	-1,3%	1,2%
0299	Zevenaar	14.940	14.910	14.920	15.380	13.570	1,0%	-11,8%
0301	Zutphen	22.430	22.410	22.250	21.950	21.340	-0,7%	-2,7%
	Gelderland	**982.990**	**970.540**	**970.740**	**976.070**	**991.770**	**-0,2%**	**1,6%**
	COROP-gebied[6]							
13	Veluwe	342.680	339.090	338.840	341.830	348.490	-0,1%	1,9%
14	Achterhoek	179.620	175.610	175.480	176.040	177.700	-0,7%	0,9%
15	Arnhem-Nijmegen	350.630	348.030	347.960	348.890	354.700	-0,2%	1,7%
16	Zuidwest-Gelderland	110.060	107.810	108.460	109.300	110.890	-0,2%	1,5%
	Gelderland	**982.990**	**970.540**	**970.740**	**976.070**	**991.770**	**-0,2%**	**1,6%**
	WGR							
12	Stedendriehoek	167.230	165.530	163.680	163.460	165.180	-0,8%	1,1%
13	Achterhoek	121.410	118.400	117.600	118.380	120.200	-0,8%	1,5%
14	Regio Arnh.-Nijmegen	364.620	361.760	361.910	363.030	368.980	-0,1%	1,6%
15	Rivierenland	110.060	107.810	108.460	109.300	110.890	-0,2%	1,5%
16	Food Valley	131.610	129.910	131.160	133.020	136.760	0,4%	2,8%
17	Noord Veluwe	88.060	87.140	87.930	88.860	89.760	0,3%	1,0%
	Gelderland	**982.990**	**970.540**	**970.740**	**976.070**	**991.770**	**-0,2%**	**1,6%**

6 Een COROP-gebied, Coördinatie Commissie Regionaal OnderzoeksProgramma, is een regionaal gebied binnen Nederland dat deel uitmaakt van de COROP-indeling. Deze indeling wordt gebruikt voor analytische doeleinden. In totaal zijn er in Nederland 40 COROP-gebieden.

Groei werkgelegenheid 2013 - 2016, in %

Groei werkgelegenheid 2016 - 2017, in %

Provincie Gelderland
Programma Economie
Bureau Economisch Onderzoek
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 91 91
pwe@gelderland.nl

17 205 015